

Šmrečiny 20

ZŠ s MŠ Liptovská Teplička

Vážení čitatelia,

pred vami leží najnovší výtlačok nášho školského časopisu Smrečiny, ktorý má poradové číslo 20. Sme veľmi radi, že sme sa dopracovali k tomuto jubilejnému číslu a nielenže si želáme, ale aj veríme, že vás jeho obsah upúta, pobaví a možno i poučí.

Z našich ďalších pozoruhodných rodákov vám v tomto čísle predstavujeme známeho hydrogeológa docenta RNDr. Mariána Fendeka, CSc., ktorého dodnes viažu s našou obcou nielen spomienky a citové putá, ale aj jeho návraty do rodného kraja.

Silné zväzky so svojím rodiskom Liptovskou Tepličkou spájajú aj autorov našich ďalších príspevkov, ktoré prinášame na nasledujúcich stranách, a to nášho stáleho prispievateľa Ing. Ladislava Milana, nášho prvého lekára MUDr. Štefana Olejára a prvú ženu - lekárku pochádzajúcu z našej obce MUDr. Annu Dankovú - Ďuricovú, CSc.

Ďalej v čísle uverejňujeme básne a fotografie Mgr. Miroslava Jozefa Repku, rozhovor s kultúrnou referentkou obecného úradu Mgr. Katarínou Fedorovou, spomienky našich občanov - starých rodičov našich žiakov - na Považskú lesnú železnicu a nechýbajú ani ďalšie pravidelné rubriky.

Všetkým prispievateľom, no i ďalším, ktorí sa akokoľvek zapojili do prípravy tohoto čísla, zo srdca ďakujeme a vám, milí čitatelia, prajeme príjemné chvíle strávené pri čítaní nášho časopisu.

Opätovne ďakujeme ako už mnohokrát predtým aj redakcii Podtatranských novín pri jeho vydávaní.

F. B.

Predstavujeme

Tak ech me rosli (Tak sme vyrastali)

Na svet som prišiel 13. 5. 1956 v drevenici u Gabaja. Vonku boli údajne záveje, pre ktoré sa sanitka k nám nedostala. Neskôr mi mamka povedala, že môj pôrod mal jednoduchý hladký priebeh a bol v porovnaní s ostatnými súrodencami najľahší. Pomáhala pri ňom babica, stará mať, teta od Ďurice (sestra môjho otca), teta z Boru a od Celingáča (sestry mojej starej matere od Gabaja). V tejto drevenici sme potom žili do roku 1966, kedy sme sa presťahovali do novostavby (murovaného domu) do Uhlárovej na Koliesko.

Život v dreveničke ubiehal pokojne. Bola v nej kuchyňa, komora a izba, v ktorej sme všetci spali, a v ktorej sa odohrávali všetky väčšie rodinné oslavy odpustom počnúc, cez štedrovečerné posedenia a krstinami končiac. Pri spomienkach sa vynára skromné, no účelné a útulné zariadenie, teplo a spoločné sedenie za kuchynským stolom v čase jedla, čítania rozprávok a drobných detských hier. Teplo udržiavali starí rodičia. Najmä v zime starý otec vždy pred spaním priložil a nedbal vstať zavčas ráno ešte po tme a zakúriť, ak dovedty vyhorelo, aby sme sa budili do tepla.

Starý otec bol gazda, stará mať šichnička, otec bol mäsiar. V zime chodil zakáľať a spolu s mamou predávali v mäsiarni. Rodičia boli aj ochotníci, a tak zhruba dvakrát do roka vystupovali na javisku pod vedením pána učiteľa Kohúta (Vernareca) alebo pani Knapovej. Cez leto sme všetci robili okolo gazdovstva. Na jar bolo treba poorať, zasiať obilie, posadiť zemiaky, rozsiať umelé hnojivo. Bol som z chlapcov najstarší, a tak ma starý otec brával od mala všade, aj k týmto robotám. Mne pripadal ako pokojný človek, ktorý vie, čo chce, čo treba urobiť. Bol neúnavný a vytrvalý, pritom, keď som sa narodil, mal už 58 rokov. Rád som s ním chodil. Sadli sme si na voz, dal mi duriť kone, nenervoznil sa a neklial. Jeho najväčšou nadávkou, keď na skale vyhodilo pluh z brázdy a trebalo cofkať, bolo „Bodaj si skamenal“. Patrilo to koňom a ja pod dojmom rozprávok, kde sa živé veci obracali na kameň, som si predstavoval čo by asi robil, keby sa jeho pranie splnilo, ako by potom tým pluhom spolu so záprahom pohl. Vtedy ešte fajčil fajku, aj keď mu ju už stará mama zakazovala. Rozosial zrno, sadol si pod medzu, baľkal a ja som behal za bránami. Bavilo ma to, cítil som sa šťastný, ale nesmel som starej mame prezradiť, že fajčil. Naučil ma robiť všetko okolo gazdovstva, aj kosiť, čo sa učilo ťažko.

Cez leto hádam najväčšou robotou bolo kosenie trávy a sušenie sena. Kosiť sme začínali na zacvčenie okolo domu, úvraťa a tuoky. Každý rok sa s kosou ťažko začínalo. Boleli hlavne rebrá, chrbát, brucho, ale aj ruky a nohy. Po týždni, po dvoch sa išlo kosiť na poľany. Odchádzali sme v nedeľu po pobožnosti a vracali sa v sobotu večer. Boli dni, keď sme kosili ráno od východu slnka až do večera kým bolo vidno. Spalo sa v kolibke na zemi, na čečine, na tráve a panské spanie

bolo už na sene, ale nsmela to byť škutina. Tá sa nabila do teplákov a ráno si človek myslel, že má oblečeného ježka. Všade ho to pichalo.

Niekedy, keď noc bola chladná, sme toho veľa nenaspali. Zvečera, kým sa rozhorela pahreba, bola kolibka plná dymu a ráno veľmi často už chýbalo drevo. Raz som sa na Svitanke zobudil s nohami v teplom popole, vonku bola ešte tma a fúkal vietor, ktorý vyháňal z kolibky aj tie posledné zvyšky tepla. Bola zima jak na vyhnanstve. Najskôr som sa mrvil, a potom hovorím „Starý otec, zima mi je“. On odpovedal „Došlo drevo, hybaj sa zohriať“. Vstal, zobral kosu a vykročil do prítmnia. Za chvíľu som už počul ako brúsi kosu a stína trávu. Nechcelo sa mi do tej zimy a tmy, a tak som sa len tuhšie zavinul do mongomeráku a skúšal zaspáť. Zima mi však nedala, a keď starý otec do tretieho razu zavolať „Hybaj, hybaj se zegrať“, neodolal som a s ospalou dušou som s kosou v ruke vykročil za ním. Privítal ma týmito slovami „Vidíš, tu nám bude spolu veselšie a keď sa budeš snažiť, tak za chvíľku sa aj zohreješ“. A mal pravdu, aj keď v tom raňajšom šere nebolo vidieť koniec poľany. Slnko po nejakom čase vykuklo spoza Smrečanskego a nastal ďalší pekný teplý deň o to krajší a veselší, že ešte pred príchodom žien prilietel na motorke otec a doviezol so sebou aj uja od Kováčky (brata mojej mamy). Hneď namiesto dvoch zákosov boli vydurené štyri a z poľany poznateľne ubúdalo.

Starú mater si z detstva pamätám ako milú a dobrú stvoru. Takou v mojich očiach zostala po celý život. Radi sme ju chodili aj so súrodencami, staršou sestrou Jankou a mladším bratom Jankom, čakať medzi humná či ku krížu, keď sa mala vrátiť zo šichty. Chodila buď na Pílu alebo na Rovenky ku horárovi ujovi od Ďurice (Slivošovi). Vždy sme sa na jej návrat tešili a ona nám vždy opakovane niečo doniesla podľa toho, čo v tom čase bolo na poli či v lese. Raz to boli maliny na kríkoch, inokedy maliny vo fľaši, v ktorej si nosila čaj, prípadne

• Súrodenci so starými rodičmi v izbe u Gabaja
(zľava doprava: Janka, stará mať, ja - Marián, Vlasto, starý otec, Ivetka, Janko)

jahody, čučoriedky a keď ani tých nebolo, tak to bol hrach alebo aspoň rozžutá živica. Tú sme my potom žuli namiesto žuvačky, až kým nás neštípali ústa alebo kým nesfialovela a nerozpadla sa. Sviatkom pre nás bolo, keď dostala výplatu. V kredenci boli kávové šálky a do jednej z nich starí rodičia, a možno aj mama, dávali drobné. Nikdy sme si z nich sami nezobrali, ale v čase výplaty nám stará mama dala niekoľko halierov alebo aj korunu. To bolo radosti. Hneď sme utekali do obchodu. Najčastejšie sme si kupovali grulový cuker, keksy princezky alebo šumienku v tvare dvoch valčekov. Keď sa medzi ne napľulo a potom sa spolu pošúchali, tak to ohromne penilo. My sme tú penu lízali.

Po večeroch, keď už bolo aj podojené, tak sme si pred spaním so starými rodičmi buď rozprávali, alebo potom neskôr, keď sme už boli školáci, tak čítali rozprávky. Niekedy nás to tak chytilo, že sme sa pomodlili, ľahli do postele, starý otec zhasol svetlo a potme sme pokračovali v rozprávaní, až kým sme nepospali. Čo si pamätám, tak posledná zaspávala stará mať, ktorá nás ešte tu i tam obišla a pozakrývala perinou. V tom čase sme ešte nemali televízor.

Detstvo bežalo zvesela. Ani som sa nenazdal a bol so mňa školák. V prvom a druhom ročníku sme písali ešte pierkom a popri tom sme sa aj čosi narozlievali toho atramentu. Niekedy som ho mal na lavici, teplákoch aj v taške, skrátka všade. Najhoršie na tom bolo, že nielen ja, ale ani mamka nemala z toho radosť. Okrem tej „varechovej medicíny“, čo sa mi za to ušlo, som sa aj čosi naprepisoval poliatych stránok a niekedy aj celých zošitov, lebo mamka chcela, aby to bolo čistučké a úhľadné. Celé to sťažovala aj skutočnosť, že domáce úlohy som v prvej triede písal ešte pri lampáši. V tom čase ešte nebolo električky. Ej veru som ja neraz v tých školských prvopočiatkoch banoval za slobodou, ktorú som mal v poli pri starom otcovi.

Veľkým utrpením boli pre mňa hodiny hudobnej výchovy. Učil nás ju pán učiteľ Kohút, ktorého záľubou bol folklór a divadlo. Potrpel si na čistý spev a myslel si, že každý Tepličan musí mať hudobný sluch a musí vedieť automaticky čisto spievať. A to som ja veru nemal a dodnes to neviem. Kázal nám spievať, chodil po triede a počúval, ako to komu ide. Tým zlým spevákom, keď mal lepšiu náladu, tak zakázal spievať, keď horšiu, tak jeho špecialitou bolo šticovanie niekedy až také intenzívne, že človeka skrčeneho v lavici postavil až na špičky a mal k tomu ešte takúto riekanku: „Chlapče, chlapče, pamätaj, keď Ti jednu líznu, tak Ti nudle zmiznú“. Vyzeralo to často až komicky a tí, ktorých to nepostihlo, sa niekedy schuti smiali, ba až rehotali, len to nesmel započuť.

S vekom sa menil aj môj prístup ku škole. Čím som bol vo vyššej triede tým radšej som do nej chodil. Učeniu som nemusel venovať veľa pozornosti a darilo sa mi k spokojnosti. Prišlo aj viacero nových učiteľov, medzi nimi i pán učiteľ Zválený a Andrašák. Boli mladí a časť svojho času venovali záujmovým krúžkom, z ktorých sme ako chlapci radi navštevovali fotografický, športový aj modelársky krúžok. Oproti tomu, ako sme boli navyknutí, mali trochu iný prístup aj k výučbe a podarilo sa im presvedčiť nás, že zo školy nemusíme mať strach, čo sme ako pubertáci vnímali dosť intenzívne. Pán učiteľ Andrašák nám bol triedny a veru obľúbený až tak, že pri preberaní koncoročnému vysvedčeniu v deviatej triede roku 1971 sa mnohým tlačili slzy do očí. Jednoducho nám bolo ľúto za učiteľmi,

- *Po promócií v júni r. 1980 pred aulou Univerzity Komenského v Bratislave (od prvého radu zľava doprava: sestra Ioka, stará mať od Gabaja, brat Rasťo, sestra Janka Slováková, manželka Mírka rod Olachová, Ja - Marián, svokra Viera Olachová rod. Svobodová, svokor Emil Olach, švagor Milan Slovák, otec, mamka, švagriná Edita Rusnáková rod. Olachová, švagor Jaro Rusnák, krstná a krstný od Pálenky - Štrbka)*

školou a za všetkým, čo k nej patrilo. Mali sme sa rozprchnúť do bližších i vzdialenejších miest a škôl, opustiť známe a ísť do neznáma. To nové, čo nás čakalo, vzbudzovalo v nás pocit neistoty.

V ôsmej triede prišli ako prví robiť nábor baníci z Ostravy. Ponúkali internát, štipendium a dobrý zárobok. Povedal som si, prečo nie. Bolo treba súhlas rodičov a keď som doma povedal, že pôjdem do Ostravy, nastala pohroma, výsledkom ktorej bolo, že ma tam nepustili. Proti tomu bol hlavne otec, ktorý mi farbisto vykreslil robotu v bani, v tme, prachu a nebezpečenstve hroziacom pri závaloch. Uznal som, že to nie je robota pre mňa. Zrazu som nechcel vymeniť dýchanie čistého vzduchu za dýchanie uhoľného prachu, ani denné svetlo za šero čelovej lampy, či široké pole s podúvajúcim vetrikom za úzku štôľňu s večným prievanom.

Mal som rád robotu na gazdovstve a tak, keď nás nahovárali na hnojarinu do Popradu-Veľkej, zapáčilo sa mi to. Veď jednou z mojich obľúbených činností za krátkych tuhých zimných dní bolo vozenie hnoja na vlačuhách. Dookola trblietavý sneh, širočizná beloba až v očiach pichalo a ja som sa viezol po ceste, ktorú som si často sám zvolil bez obmedzení. Vtedy som zažíval neobmedzený pocit slobody. Tu zasiahla zase mama, ktorá sa tak napaprčila, že keby som bol menší, tak ma hádam za takýto nápad aj vyfliaska.

Nakoniec som skončil na Strednej priemyselnej škole v Spišskej Novej Vsi, kde som študoval odbor Geologický prieskum a banské meračstvo. Keď sa ma niekto opýtal, kam chodím do školy, odpovedal som „na geologickú do Spišskej“. Základná škola mi dala dobrý základ, a tak som absolvoval strednú školu bez problémov. Býval som na internáte pri stanici, ktorý bol za Márie Terézie posta-

vený ako kasárne pre husárov. V prvom ročníku nás bolo na izbe 12 mládencov plných najonakvejších nápadov. V druhom ročníku pre rekonštrukčné práce sme boli nasťahovaní do študovne a bolo nás tam pokope 45 rôznych pováh s tým, že sme si v zime kúrili uhlím v dvoch železných peciach. Bolo všelijako a často sme chodili spať neskoro, čo mne ako sedmospáčovi cez deň chýbalo.

V treťom ročníku nás na izbe bolo iba 6. Poznali sme sa už dobre a okrem behania po geologických lokalitách a hrania futbalu bola našou obľúbenou činnosťou diskusia o všetkom možnom či už z mikrosveta, makrosveta, vesmíru, ateizmu alebo viery. Keď sme nevedeli debate prísť na koniec, tak sme diskutovaný problém naštudovali a urobili záver. Býval s nami spolu jeden zarytý ateista, a tak sa stalo, že raz na pretras prišla Biblia. Po týždni večerných rozhovorov jeden ponúkol, že ju donesie, aby sme si z nej mohli priamo čítať a rozoberať konkrétne príklady. Súhlasili sme, aj keď čítanie Biblie na internáte či škole bolo v tom čase zakázané. Na víkend sme odišli všetci domov doplniť zásoby jedla a oprat' sa. V nedeľu večer po spoločnej večeri, na ktorej sme okoštovali jedlá z Považia, Oravy i Liptova a zapili ich čajom, prišla na stôl Biblia. Ledva sme ju otvorili, vošiel do izby vychovávateľ, načo ju jeden kolega šikovne schoval pod vankúš. No on ten prudký pohyb zachytil a silou-mocou chcel vidieť, čo sme schovali. Na rôzne vyhrážky a sľuby sme Bibliu vytiahli von. Keď zbadal, o akú knihu sa jedná, očervenel ako rak, chvíľu lapaľ po dychu a potom z neho vyhrklo, že on nás musí nahlásiť. Darmo sme mu pripomínali, že nám sľúbil zachovať tajomstvo a že nás neprežradí. Ráno už stál pred kanceláriou našej triednej učiteľky, ktorej muž bol tajomníkom okresného výboru strany. Tá hneď bežala za riaditeľom a ten na poobedie zvolal mimoriadne zasadnutie pedagogického zboru. Na úvod prizvali aj nás. Naše čítanie sme priznali. Zato nás v druhom polroku tretieho ročníka niektorí pedagógovia navrhovali na vylúčenie zo štúdia. Pred vylúčením nás zachránili pedagógovia po šesťdesiatke (prof. Horník, Hayde, Ťukoš...), ktorí sa postavili jednoznačne na našu stranu. Hlasovaním s tesným rozdielom hlasov v náš prospech sme ako trest dostali verejné pokarhanie pred rodičovským združením.

Prišiel čas rodičovského zdruzenia. Čakali sme na chodbe. Po otváracom predslove nás triedna zavolala dnu. Postavili sme sa pred tabuľu a pred rodičmi nás pokarhala za prečin čítania Biblie na internáte s upozornením, že ak sa to zopakuje, budeme vylúčení zo školy. Ukázalo sa, že rodičia sú z toho viac zaskočení ako my. Po rodičku sa naši len opýtali, že čo to malo znamenať. Vysvetlil som a bol pokoj. Najhoršie obstál ateista, ktorého otec nedokázal pochopiť, že jeho syn vyviedol takú somarinu. Zarazil mu vreckové do konca školského roka, a tak sme potom spolu chodili na brigády.

Z internátu som v lete každý týždeň a v zime raz za dva - tri týždne chodil na víkend domov. Mimo zimy bolo vždy niečo na robotu. Nič sa nezmenilo na gazdovaní. Spolužiaci nevedeli pochopiť, čo už môžem doma toľko robiť, že nechodím ani na čundre. Všetky dni prázdnin som odrobil na poli a pribudla ešte práca v hore. Chodili sme s otcom štrajchať, aby sme vyplatili dlhy na dome. Robotu to bola ťažká a aj nebezpečná, ale v tých rokoch mi to ani tak neprišlo. Zdalo sa mi, že čím viac robím, tým som mocnejší a smelší. Cítil som sa vtedy ako nebojácny junák. Nič vážnejšie sa mi nestalo, iba raz som si v boku pri preskakovaní ponad

fúru dreva rútiacu sa za bežiacimi koňmi, ktorých liace som držal v ruke, rozťal sekerou stehno. Keď to zbadal otec, len sa opýtal „Čos zas vystrajau zázraku?“. Našťastie nebola to nebezpečná rana a stalo sa to až na podvečer. Tak som to len stiahol vreckovkou a doma mi to mama ošetrila peroxidom, zasypala práškom a za nejaký čas sa to zahojilo. Dodnes mám na tom mieste jazvu.

Po maturite som chcel ísť na vojnu, a potom sa oženiť. Proti bola mama, ktorá trvala na tom, aby som išiel ďalej študovať na vysokú školu. Popri nej to bol ešte ujo od Ďurice, ktorý mi pri každej príležitosti prízvukoval, že až keď budem mať vysokoškolský diplom, potom budem hotový chlap. Hovorieval: „Vieš, vždy je lepšie sedieť v kancelárii ako sa trápiť, mokrúť a mrznúť v hore“. Rovnako ma na pokračovanie v štúdiu prehovárali aj moji profesori a medzi nimi najmä prof. Hayde, ktorá mi odporúčala štúdium hydrogeológie alebo geofyziky. Nuž som sa prihlásil na Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde som po úspešnom absolvovaní prijímacích pohovorov začal študovať geológiu.

Vysokoškolský život je pekný a zábavný. Človek má práva dospelého, ale detstvo pokračuje ďalej hrami a zábavkami prerušovanými povinnosťami „robenia školy“. Nebyť trojky z predmetu Medzinárodné robotnícke hnutie, ktorá sa v tom čase počítala do priemeru dvakrát, tak by som to bol skončil s vyznamenaním.

Teplička bola ďaleko, a tak som domov chodil zriedkavejšie. Raz začiatkom jesene sme boli s bratom Jankom po sucharinu na Podškutovej. Naložili sme vlečku a pohlí sa domov. Jano bol v tom čase už trénovaný šofér, a tak na traktore vyhodil kvalt a vypol motor. Ja som stál na oji medzi vlečkou a traktorom. Raz som povolil, raz zase pritiahol ručnú brzdu na vlečke. Ticho sme sa rútili dole dolinou. Zrazu Jano hovorí „Pozri, aha, medveď!“ „Nerob si srandu, kde?“ opýtal som sa ho. Ukázal rukou a zazrel som ho aj ja, ako stál medzi potokom a jaslami. Zastavili sme a sledovali ho. Zdvihol čumák, zavetril a pohl sa smerom k nám. Vyzeral pôsobivo. Mohutné hladké telo sa pri pohybe akoby vlnilo. „Čo budeme teraz robiť?“ ozvalo sa ticho a chrapľavo z môjho stiahnutého hrdla. „Podaj sekeru a poď do kabíny“ s úsmevom povedal brat. Baval ho môj rešpekt pred zdatným macom. Vyrval som sekeru z dreva a šupol sa v traktore do kabíny, na ktorej neboli dvere. Sekera v rukách ma postupne zbavovala neistoty. Keď bol maco 5, možno 10m od traktora, braček stlačil klaksón. Do maca akoby strelil. Odskočil nabok a začal utekať popred nás do strmého boku. Asi po dvesto metroch sa pootočil k nám a sadol si na zadok do malinčia. Chvíľu sme po sebe pozerali. Po naštartovaní traktora sa postavil na štyri a odkračal medzi stromy. Aj my sme sa pohlí a šťastlivo dorazili domov bohatší o nezabudnuteľný zážitok.

Pri jednej z mojich návštev Tepličky som zastihol starého otca od Gabaja smutného, záдумčivého a ponoreného do seba. Nespoznával som ho. Myslel som si, že pochorel. Časom pri poobedňajšom rozhovore z neho vyšlo: „Družstvo idú zakladať. Mám doňho vstúpiť? Porad, si študovaný, dám na teba.“ Vtedy mal 78 rokov a chcel ďalej gazdovať. Rozhovor sa natiahol do hlbokej noci. Snažil som sa ho presvedčiť, že naozaj to už nemá preňho význam, aby ďalej hrdlačil na tých kamenistých poliach. Stará mať s tým súhlasila, veď v tom veku už aj síl ubúdalo a každá robota trvala dlhšie. Keď sme ho presvedčili, ešte sa opýtal: „A čo bude s Buksom?“ Bukso bol drobný, vytrvalý a húževnatý kôň, ktorého na dvor priši-

koval otec, keď som mal tri roky a odvtedy bol stále u nás. Po vstupe do družstva Bukso skončil vo vagóne, ktorý išiel do Talianska. Nebol som pri tom, no stará mať mi povedala, že starý otec potom ešte týždeň chodil do maštale a tam plakal.

Na vysokej škole som sa skamarátil a oženil s mojou ženou Mirkou. Štúdium sme ukončili v riadnom termíne v roku 1980, aj keď ešte počas neho sa nám narodil syn Marián. Mirka končila s červeným diplomom ako jedna z dvoch v celom ročníku. Po promócií bola mamka pyšná na svoju nevestu. Mirke ponúkli miesto na Katedre hydrogeológie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského a mne na Geologickom ústave Dionýza Štúra (GÚDŠ) v Bratislave. Počas vojenskej služby, ako prevenciu proti márneniu času, som napísal rigoróznu prácu a absolvoval rigoróznu skúšku. Takto som sa možno ešte z nostalgie za študentským životom dostal k titulu RNDr., a potom sa nám narodil druhý syn Juraj.

V praxi som sa venoval problematike geotermálnych a minerálnych vôd. Podarilo sa mi na vedeckom základe objasniť, prečo tieto vody z vrtu vytekajú, aj keď ich hladina po zatvorení vrtu klesne pod úroveň terénu. Začal som presadzovať termíny termolift (vplyv teploty) a gaslift (vplyv voľného plynu) na mernú hmotnosť vody. V roku 1992 mi zamestnávateľ umožnil zúčastniť sa polročného postgraduálneho študijného pobytu na Univerzite spojených národov v Reykjavíku na Islande, kde som absolvoval kurz v odbore Rezervoárové inžinierstvo. Skúsenosti z praxe som zúročil v svojej dizertačnej práci. Po jej úspešnej obhajobe v r. 1993 som získal hodnosť kandidáta geologických vied (CSc.) vo vednom odbore Hydrogeológia. Bol som organizátorom mnohých slovenských vedeckých konferencií a tajomníkom organizačného výboru svetového kongresu Medzinárodnej asociácie hydrogeológov, konaného v roku 1999 v Bratislave.

Ako odborný konzultant som sa zúčastňoval aj na tvorbe legislatívy. Moja definícia geotermálnej vody z roku 2000 bola použitá vo Vodnom zákone (zákon 364/2004 Z. z.). Postupne som sa stal uznávaným odborníkom v oblasti vyhľadávania a hodnotenia geotermálnych zdrojov, minerálnych vôd, ako aj zdrojov

podzemných vôd. V priebehu mojej doterajšej profesionálnej kariéry som bol riešiteľom a spolu riešiteľom 32 vedeckých a technických projektov, autorom a spoluautorom 70 záverečných správ za riešené úlohy a 123 vedeckých i odborných publikácií. Z pohľadu publikácií by som možno ako jeden z hlavných editorov a autorov rád spomenul Atlas geotermálnej energie Slovenska (1995), ktorý bol vydaný v slovenčine a angličtine. Som spoluautorom Atlasu geotermálnych zdrojov Európy (2002) a Atlasu krajiny Slovenskej republiky (2002).

• Pri prameni Čierneho Váhu

Z projektov realizovaných pod mojím vedením stojí za povšimnutie zhodnotenie prírodných množstiev podzemných vôd kryštalinika a kvartéru predpolia Vysokých Tatier, realizácia a vyhodnotenie geotermálnych vrtov na Oraviciach, v Topoľčanoch, Bešeňovej a Starej Lesnej. Počas realizácie ďalších geotermálnych vrtov (Vrbov, Poprad, Liptovský Trnovec, atď.) som sa zúčastňoval na vyhodnocovaní dosiahnutých výsledkov. Popri odbornej robote ma neobišla ani organizačno-administratívna činnosť, v rámci ktorej som bol zástupcom vedúceho Oddelenia hydrogeológie, vedúcim odboru a námestníkom GÚDŠ v Bratislave. Táto organizácia v tom čase mala okolo 340 zamestnancov.

• Na ihrisku s rodinou

Okrem hore spomenutých aktivít som od roku 1998 pôsobil ako externý učiteľ na Katedre hydrogeológie PRIF UK v Bratislave, kde som ako hlavný autor napísal skriptá Geotermálna energia, ktoré sú základným študijným materiálom rovnomenného povinne voliteľného predmetu. Táto pedagogická činnosť v r. 2000 vyústila do môjho menovania za hosťujúceho docenta na uvedenej katedre, kde od r. 2007 pôsobím už ako interný učiteľ. Začiatkom r. 2008 som absolvoval habilitačné konanie, na základe ktorého som bol rektorom Univerzity Komenského menovaný za riadneho docenta (doc.). Viedim diplomantov a som školiteľom doktorandov, z ktorých doteraz traja pod mojím vedením napísali a obhájili dizertačné práce a úspešne ukončili doktorandské štúdium. Som členom rôznych komisií (magisterských, štátnicových, rigorózných), podpredsedom SOK 12-02-9 Hydrogeológia a členom odborovej komisie doktorandského štúdia v odbore Inžinierska geológia.

Aj keď ma život zavial do Bratislavy a naši synovia sú rodení Bratislavčania, spomienky na detstvo sú u mňa neoddeliteľne spojené s Tepličkou až tak, že teraz tam začíname častejšie chodiť s našimi vnukmi, ktorí sa tam cítia rovnako dobre ako ja so ženou. Máme dobrých najbližších susedov či už od Šušera, Študanta alebo Šebesta. No najviac si ich získal ujo Peter od Uhra, s ktorým môžu chodiť dojiť kravu. Takéto aktivity im v Bratislave chýbajú. Nuž, ako hovoril ujo od Ďurice „Časy sa menia a už ani sliepky nenosia tak vajcia ako nosili.“ A mal pravdu. Dnes už nie je život o sile, ale o ume a dobrej kondičke. Veď už ani drevo (te kvaty) sa neláduje na góny, ale sa nakladá na autá mechanickou rukou.

Miroslav Jozef Repka

Našiel som večnosť

*Neviditeľné siločiar
Kotvia naveky v útrobách hôr
Vybraný z mnohých
Mladý - starý
Nesie si v srdci ten žhavý spor
Svätosť vesmíru
Atómu duše
Atómu tela
(oveľa ďalej vidí)*

*Prihovára sa všetkým pohoriam
A moriam sveta
Večný ekrazit
Láska ľa čaká
Nie na skazu
Na jej záchranu vyjdi!*

*Srdce deň vlastnej spásy nepozná
Čaká na znovuzrodenie
Verí v Boha a v ľudí
A ticho šepká:*

*Odstúp
Zlá sila
A požehnanie
Prídi!*

Pod klenbou neba

*Lomená čiara
Zhora i zdola
Udrela Pravda
Večná a holá
Zakódovaná
V Tatranských bralách -*

*(Taktohl'a teraz
O večných pravdách
Vydáva ohlas
Neživá skala)*

*Jedno sú naše tatranské štíty
Jedna je s nami obloha
Jedno si s nimi, biedny tvor, i Ty
Uvidel si prah
Svojho večného domova -*

*Vybuchla bomba neutrónová
Ktorí to zhliadli
Rodia sa znova
A je to život
Nie zlý sen:*

*V tatranských bralách videl som Boha
A hoci mám už
Dotknuté kosti
Ten nový život
Milujem -*

Mgr. Miroslav Jozef Repka (8. 3. 1930)

Fotograf (čestné uznanie Klubu slovenských fotografov) a básnik (zbierky: Magnifikat, Súhvezdie stálic, Prišli k nám poslovia, pripravuje zbierku Zďaleka a zblízka). Žije v Lendaku.

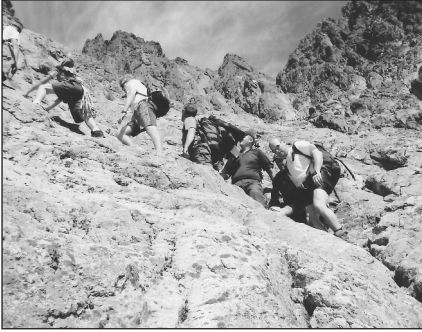
Výprava na Lomnický štít

Prvú septembrovú sobotu t. r. sa vybrala skupina mladých Tepličanov na výlet do Vysokých Tatier. Jej cieľom bol výstup na Lomnický štít, 2634m vysoký vrchol, druhý najvyšší bod pohoria. Plán, program akcie vznikol počas zájazdu seniorov Horskej služby Slovenska do Tepličky ešte pred dvoma rokmi, v septembri 2006. Vtedy členovia domáceho okrsku Horskej služby, spolu s obecným úradom, pripravili pre účastníkov zájazdu exkluzívne prijatie a pozornosť počas ich pobytu. Prejavom vďačnosti zo strany seniorov bol prísľub zorganizovania návštevy Vysokých Tatier, konkrétne výstup na jeden z ich štítov. Za garanta podujatia som bol určený ja.

Po rôznych peripetiách, prekážkach, odkladoch a prekladoch termínov sme sa dohodli na september tohto roku. Takto po spoločnej dohode sme sa potom piateho v sobotu ráno stretli na Skalnatom plese pred budovou stanice lanovky. Rozhodli sme sa vystupovať kotlinou z východnej strany štítu, dosiahnuť vrchol a zostup zaistenou cestou popod Lomnický hrebeň. Spolu nás bolo osem - Julo Ďurica, predseda okrsku HS a prednosta obecného úradu spolu so synom Julkom, ďalší členovia HS z okrsku - Štefan Nahalka a Stano Ovsiak, potom Ján Koreň - vedúci stavebného úradu OÚ, ešte Marián Glejdura spolu so synovcom Lubošom Osifom a ja. Všetko sú to mladší chlapi okolo štyridsiatky. Najmladší bol ôsmak Julko Ďurica a najstarší, v úctivom seniorskom veku, ja. U mladých bola dynamika, sila a ja som predstavoval akože rozum a rozvahu podporenú skúsenosťami.

Po zvítaní a krátkej porade sme začali okolo pol desiatej stúpať hore Skalnatou dolinkou. Je to vlastne vysoko položená kotlina pod stenami Lomnického, Kežmarského a Huncovského štítu. Na jej dne je Skalnaté pleso, ktoré býva častokrát suché pre únik vody. Tentokrát zrkadlilo na hladine okolitú scenériu.

Onedlho sme sa nachádzali v Lievikovom kotle, priehlbine po bývalom jazere, kde sa pásla črieda kamzíkov. Bolo to potešenie pre oči, podobne aj pohľady na lezcov v okolitých exponovaných stenách spomínaných štítov. V závere kotla, pod úpäťm strmého skalnatého prahu, sme natrafili na prvé rozsiahle snehové pole s dlhým vytopeným tunelom. Ďalšie pokračovanie výstupu je hore skalným prahom vedľa malého vodopádu na rovnejšie položené dno kotla Cmitter. Okolité terén vytvárajú vysoko vyčnievajúce veže, štíty usporiadané akoby do skalného amfiteátra. Jeho strednú časť vytvárajú Vidlové veže. Pod ich úpäťm vedie trasa na Lomnický štít. Najskôr je to úzka lavička, potom sa rozšíri na širokú rampu a pokračuje strmým žľabom, ktorý najvyššie prechádza v platňovitý skalný svah so záverom v Medenej štrbine, kúsok za vrcholom zo severnej strany. Náš výstup pokračoval popísanou trasou pomalým tempom, bezpečne, ale aj s malými zádrhelmi. Väčšina účastníkov sa vyžívala v dojmach z úžasného okolia, výhľadov a pôžitku zdolávania prekážok. Dojem trochu zhoršovali nálezy stavebného odpadu, zápach a sem-tam aj splašky z hygienických zariadení na vrchole Lomničáku, keďže spásonosné zmývačce dažde sa dlhodobo nevyskytli. Pri konci stúpania sme mali možnosť pozorovať nástup vynikajúco vystrojených troch maďarských horolezcov na Vidlový hrebeň.

Na vrchole bola menšia zápcha turistov, pasažierov lanovky. Všetkých členov skupiny sa zmocnila radosť a uvoľnenie. Vyústili k prejavom typickej teplickej srdečnosti a pohostinnosti. Z batohu sa vytiahli zásoby jedla a niekoľko ploskátých ťapiiek. Začalo ponúkание a ušlo sa aj cudzím, ktorí to prijímali s udivením a ostychom.

Túra sa skončila zostupom, preto sme sústredene nastúpili do zostupovej formácie a vykročili smerom dolu. Cesta je výborne zaistená reťazami a kramľami. Bola nutná zvýšená opatrnosť, aby sa zabránilo padaniu skál na ľudí, ktorí v skupinkách vystupovali k vrcholu. Zostup začína od budovy smerom na juhozápad výrazným rebrom, pod ktorým je strmá platňa, tzv. Emericyho nárek. Nižšie pokračuje zostupová trasa členitým terénom, serpentínami, padákmi cez žľaby, rebrá, po sutinovo-trávnatých lávkach. Z výraznejších kót treba spomenúť vrchol Lomnickej kopy, predvrchol štítu v polovičke Lomnického hrebeňa. Chodníkom sme bez problémov došli k stanici dvojsedačkovej lanovky Lomnické sedlo - Skalnaté pleso. V minulom storočí touto cestou vynášali nosiči materiál na stavbu budovy na vrchole. Boli medzi nimi aj obyvatelia našej dediny.

Naša túra sa úspešne skončila popoludní okolo štvrtej hodiny. Opísaný výlet sa dá hodnotiť ako dobrá, prínosná akcia na získanie záujmu a propagácie hôr - pohybu a poznania rodného kraja. Pre niektorých členov to bol prvý vstup do typického vysokohorského prostredia so zážitkami zdolávania veľkých výšok a exponovaných miest. Obdivuhodná bola ich fyzická zdatnosť a schopnosť s istotou prekonávať nebezpečné úseky trasy. Sám som mal „krízový deň“, nevládal som, šiel pomaly, potácal sa z kroka na krok a časom sa mi zahmlieval zrak. Všetci mi cestou pomáhali, za čo som im povďačný. Moje slimáčie tempo poskytovalo aspoň jednu výhodu, že bolo dosť času na obdiv, hlboké užívanie dojmov z prostredia a výkonov.

Ešte treba dodať, že počas celej túry bolo priaznivé počasie, presne sa dodržal program a časový plán. Verím, že v budúcnosti sa Tepličania viac rozbehnú do blízkych hôr. Majú na to nadanie a naturel.

Náš rozhovor

dnes s Mgr. Katarínou Fedorovou, kultúrnou referentkou obecného úradu

• **Vyštudovali ste za učiteľku a po skončení VŠ ste aj niekoľko rokov v našej škole toto povolanie vykonávali. Kedy a prečo ste sa rozhodli pre zmenu? Čo o nej rozhodlo?**

- Pred nástupom na materskú dovolenku som učila v miestnej základnej škole. Na tieto roky spomínam rada, práca s deťmi mi bola vždy blízka, (veď s detským folklórnym súborom (DFS) Turnička pracujem už 12 rokov). Vyučovanie na prvom stupni dáva učiteľovi veľké možnosti tvorivého učenia a to ma bavilo. Už pri výbere vysokej školy som sa pohrávala s myšlienkou študovať niečo súvisiace s kultúrou, folklórom a pod. Školy na takéto odbory však prijímali priemerne 7 študentov, tak som túto myšlienku radšej nechala a vyštudovala tiež môjmu srdcu blízke učiteľstvo. A ako došlo k zmene povolania? Pred koncom materskej dovolenky sa uvoľnilo miesto kultúrnej referentky obecného úradu. Na pozíciu bol vyhlásený konkurz, na ktorom sme mali predstaviť vlastný plán rozvoja kultúry v obci, nuž som to skúsila a vyhrala som.

Po spolupráci s mojou predchodkyňou som mala dosť dobrú predstavu do čoho idem. Keďže som dosť „hyperaktívna“ povaha, tak som to skúsila i popri výchove syna. Najskôr na pol roka, kým nenastúpim naspäť do práce do školy. Nakoniec som ostala na plný úväzok, veď všetky aktivity sa len rozbiehali, nemohla som ešte odísť. A nápadov mám stále plnú hlavu. Ale návratu za katedru sa tiež nebránim.

• **Bola to predsa len závažná zmena vo Vašom živote. Poznali ste situáciu a pomery, do ktorých idete?**

- Nikdy nemôžeme povedať, že vieme na sto percent, do čoho ideme. Ako som už spomínala, s mojou predchodkyňou Gabrielou Bohunčákovou som spolupracovala už predtým - pri vedení DFS Turnička. Na mnohých akciách sme sa stretali s FSK Tepličan, a tak som mala dosť dobrý obraz o vedení folklórnej skupiny. Absolvovala som i niekoľko kurzov vedúcich a choreografov folklórnych súborov, aj diplomovú prácu na vysokej škole som vypracovala na Katedre telesnej výchovy a športu - s názvom Choreografia ľudového tanca. Folklóru som sa teda nebála. Čo sa týka knižnice, ako učiteľka som študovala literatúru, tak mám o nej aký-taký prehľad, ostatné sa dá naučiť. Obecná televízia u mňa vzbudzovala najväčší rešpekt.

☛ **Ako by ste zhodnotili daný stav v oblasti kultúry v našej obci v čase Vášho nástupu do funkcie kultúrnej referentky OcÚ?**

- Myslím si, že stav kultúry v obci neovplyvňuje len referentka OcÚ, ale hlavne občania, ich ochota zapájať sa, byť otvorení inováciám a podobne. Tak to bolo i pri mojom nástupe. Folklorne slávnosti boli na pomerne vysokej úrovni, mala som teda na čom stavať. V súčasnosti ich len dopĺňame a rozširujeme o nové zaujímavosti. Obecná televízia vtedy fungovala „na kolene“, oddelená od práce kultúrnej referentky a to sa pod mnohé podpísalo. Dnes máme lepšiu techniku, lepší prístup k informáciám a viac pracovníkov.

☛ **Iste ste si vytýčili i nejaké nové ciele. Aké plány a zámery to vtedy predovšetkým boli?**

- Tu musím v prvom rade uviesť, že realizácia myšlienok a zámerov musí byť podporená hlavne finančne a financie sa vždy hľadajú ťažko. Samozrejme, že som chcela udržať folklórnu skupinu Tepličan a rozšíriť ju o mužskú spevácku časť a zapojiť i strednú generáciu. V knižnici zaviesť internet a elektronický systém výpožičiek. V obecnej televízii prejsť na digitálnu techniku a rozšíriť programovú ponuku. Vytvoriť Teplické múzeum, zrealizovať náučný chodník v obci a jej okolí, zozbierať teplické piesne, staré fotografie a knižne ich vydať, zabezpečiť novú publikáciu Liptovská Teplička, vydávať obecné noviny, vytvoriť propagačné materiály a DVD o obci, prepojiť kultúru s cestovným ruchom, presadiť a pomôcť nájsť finančné prostriedky na detské ihriská a iné. Mnohé sa podarilo zrealizovať, iné to dúfam, ešte čaká.

☛ **A ako sa Vám ich darilo naplniť?**

- Nakolko pri mojom nástupe vedenie obce a poslanci pochopili nutnosť inovácií, zmeny podporili finančne. Na mnohé aktivity som zháňala peniaze cez rôzne projekty, čiže obecný rozpočet nebol až taký zaťažovaný. S ľuďmi to bolo i je rôzne. Niektorí sa zapoja hneď, iných je potrebné niekoľkokrát osloviť i prosiť, iní prídu s pomocou sami.

☛ **Čo všetko zahŕňa a obsahuje Vaša práca?**

- Z predošlých odpovedí už viete, že spravujem obecnú knižnicu, vediem tím obecnej televízie, folklórnu skupinu Tepličan, Teplické múzeum, hlásim v obecnom rozhlase, pripravujem propagačné materiály a prezentácie obce, kultúrne podujatia, folklórne slávnosti, evidujem prenájom spoločenského domu, zabezpečujem kultúrnu časť pri sobášoch, významných jubileách, udeľovaníach cien, prijatiach učiteľov, vyhľadávam a spracovávam projekty na kultúru a mnoho iného.

☛ **Ako hodnotíte spoluprácu s občanmi i so spoločenskými organizáciami a inštitúciami v obci?**

- Stále je v obci dosť ľudí ochotných spolupracovať, škoda len, že sú to skoro vždy tí istí. Čo sa týka organizácií a inštitúcií, snažíme sa navzájom si vychádzať v ústrety a spolupracovať. Zatiaľ sa nám to darí, mnohé akcie si bez spolupráce niektorých organizácií neviem ani predstaviť. Uvítala by som viac námetov od

občanov, a aby sa nebáli vyjadriť svoj názor, pomohli by tak určiť smer, kadiaľ sa má obec uberať.

☛ **Život prináša aj rôzne nečakané situácie. Zažili ste už aj takú, ktorá Vás poriadne vytočila?**

- Konkrétna situácia ma nenapadá, často sa stretávam s pretvárkou, sebecosťou a neohľadupnosťou. To má vie vytočiť asi najviac.

☛ **Aké sú Vaše zámery a plány do budúcnosti?**

- Samozrejme zrealizovať to, čo som spomínala a ešte sa nepodarilo. Zvyšovať úroveň súčasného stavu kultúry v obci. Mať stále pre občanov niečo nové, čo ich zaujme, zvyšovať kredit obce prostredníctvom kultúry, priniesť aj súčasnú hudbu a tanec na pódium amfiteátra formou nejakého koncertu. Nápady mám a prichádzajú i podnety od občanov, keď bude dosť ochotných ľudí a financií, snád sa nám to podarí.

☛ **Chceli by ste našim čitateľom povedať niečo sama, na čo sme sa nepýtali?**

- Veľmi ma prekvapilo, že ste ma oslovili, veď na tomto pracovnom mieste pôsobím len krátku dobu. Za ten čas som však zistila, že obec skrýva mnoho talentovaných a šikovných ľudí, len problém je v tom, že im chýba odvaha a chuť prezentovať sa. Tiež sa často pozastavujem nad skutočnosťou, že niektorí Tepličania kritizujú malé množstvo kultúrnych akcií v obci, no ak sa niečo pripraví, účasť je nízka napriek kvalite programu. Potom samotní účinkujúci i organizátori strácajú chuť v niečom ďalej pokračovať.

☛ **A na záver naša obvyklá otázka. Spomeniete si na nejakú veselú príhodu, keď ste boli ešte žiačkou našej školy?**

- V školských laviciach sa toho udialo mnoho, samozrejme, aj mne a mojim spolužiakom sa podarili kúsiky, ktoré vytočili učiteľov a nám sa to vtedy zdalo smiešne. Jedna z humorných situácií sa udiala v našej triede ešte na prvom stupni. Spolužiačka sa cez vyučovaciu hodinu prevliekla cez otvor medzi sedacou časťou a operadlom stoličky a ostala tam zakliesnená. Pani učiteľka nevedela, čo má robiť. Na jednej strane zúrila nad tým, čo spolužiačka vyviedla a na strane druhej ju zo stoličky nemohla vytiahnuť. Nakoniec všetko dobre skončilo a naša triedna učiteľka i spolužiačka sú živé a zdravé.

Za rozhovor poďakoval F. B.

Smrek a kríž na starom cimiteri

Smrek a kríž na starom cimiteri stáli konča dediny ako svedkovia, že tu ležia prví osadníci, čo založili Tepličku, klčovali lesy a vyrábali poľany. Náročky používam výraz „vyrábali“, pretože oni sami takto nazývali svoju robotu.

Smrek a kríž spoločne bdeli nad ich pokojom. Odkedy? Koho a kedy tam uložili ako posledného? Stanislav Misál zistil, že kríž tam stojí od roku 1807. Viackrát ho vymenili, naposledy v roku 1958 za železný. Ale ten smrek nezlomili víchrice, nespálili blesky, ktoré vraj udierajú práve do takýchto samotárov. Asi preto sa stal smrek pre Tepličanov symbolom sily a odolnosti. Na moje otázky mi ani za môjho detstva, pred sedemdesiatimi rokmi, nevedeli odpovedať ani tí, čo už vte-

dy mali sedemdesiat - osemdesiat rokov. Takže ten smrek tu stál viac než 150 rokov. Museli ho predsa zasadiť ešte vtedy, keď tu ukladali našich predkov. Oni neprehovoria, mlčí aj kríž a smrek. Nevieme, akí boli, ako žili, aké starosti ich trápili. Písomné pramene, ktoré by nám na to mohli odpovedať, zničil pravdepodobne požiar hrádockého panstva v roku 1921.

Zachoval sa však zápis z kánonickej vizitácie v roku 1825, podľa ktorého sa pochovávalo na starom cintoríne, aj keď ten bol už tak zaplnený, že vtedajší farár neprestával prosieť, aby sa vyznačilo miesto na jeho rozšírenie alebo pre nový cintorín.

V deväťdesiatych rokoch minulého storočia pátral miestny učiteľ František Bardy po najstarších menách tých, čo boli pochovaní v novom (terajšom) cintoríne. Na hrobe Mateja Koptiara je uvedený rok jeho narodenia (1816) i smrti (1849). Z toho vyplýva, že nový (terajší) cintorín bol založený medzi rokmi 1825 - 1849.

Okrem toho sa aj v našej dedine zachovali nejaké písomné svedectvá. Spomína ich Emil Kufčák v Michálekovej monografii Liptovská Teplička. Boli uložené v starej budove notárskeho úradu. Keď ju v roku 1948 búrali, vyhodili ich. Pán Karol Kováč z vikartovského mlyna zachránil, čo sa dalo. Väčšinu písomností rozobrali neznámi zberatelia. Časť získal Miroslav Jozef Repka, vtedajší riaditeľ základnej školy a môj spolužiak z levočského gymnázia. Spravil z nich kópie, ktoré venoval (i istý počet originálov) Obecnému úradu v Liptovskej Tepličke

a niekoľko aj mne. Zvyšok listín získal neskôr od pána Jána Kováča František Bardy, ktorý mi zaslal ich kópie. S jeho pomocou som dostal i kópie písomností, ktoré sa dnes nachádzajú na Obecnom úrade v Liptovskej Tepličke.

A písma prehovorili: po slovensky, po maďarsky, nemecky i latinsky. V nich ožívajú konkrétni starí Tepličania i predstavitelia vtedajšej vrchnosti. Ponúkajú možnosť nazrieť do dávnejšej minulosti našej dediny. Pohľad síce skromný, obmedzený, ako cez kľúčovú dierku. Predsa však naznačuje, akí ľudia tu žili pred 100 či 200 rokmi, ako sa volali, aké mali starosti i vzťahy medzi sebou i okolitými dedinami. Málokto z nich ovládali písmo, preto listiny spisoval notarius loci - doslovne miestny pisár, ktorým bol spravidla miestny učiteľ. Zachovali sa mená a podpisy m. p., to jest manu proprie (vlastnou rukou) piatich notárov.

Tie písma sú teda sondou do minulosti našej dediny. Troška hlbšou, než bolo moje rozprávanie o tom, ako sme žili v Tepličke v prvej polovici minulého storočia. Sonda však poskytuje iba vzorky materiálu, teda prehľad o tom, čo obsahuje skúmaný materiál, ale nespracúva jeho obsah.

Nech teda provokuje niekoho z mladších, odborne pripravených lokálpatriotov, aby začali komplexný výskum histórie našej dediny, podobne, ako to robí Stanislav Misál v cirkevnej oblasti.

Pokiaľ mi Pán Boh dožičí ešte trocha času a síl, rád sa podelím so svojimi rodnými o poznatky a dojmy, ktoré som z tých písomností získal.

MUDr. Štefan Benedikt Olejár

Z pripravovanej publikácie MUDr. Štefana Benedikta Olejára, nášho prvého lekára, dnes žijúceho v Sereďi. Predstavili sme ho v 12. čísle Smrečín.

Čriepky spomienok

Cesta domov

Keď sme boli pod Spišským hradom, začala som nôtif. Sú to najkrajšie piesne na Slovensku: Na Kráľovej holi stojí strom zelený, vrch má naklonený k tej slovenskej zemi. Druhá bola: Rodný môj kraj zo všetkých najkrajší, ty môjmu srdcu najdrahší, len teba mám...

Tinka ma viezla a pýtala sa: „Mami, čo sa s tebou deje, veď ty v Michalovciach nikdy nespievaš?“ „To je pravda, veď v Michalovciach nikdy nebol môj rodný kraj!!!“

Príroda je múdra, pomyslela som si, keď som objavila medzi dvorom a susedným plotom jedličku. Presadila som ju do úrodnej pôdy so širokým priestorom. Asi mi ju poslal Ježiško. Veď ako by sa našla tam, kde rastú len buky a duby? Teším sa, že už je vysoká ako ja a na Vianoce si z konárika zoberiem ihličie, pomrviím ho v rukách a voniam. Tá vôňa mi pripomína Vianoce v rodnom dome.

Ideme na ôsmu

Počas zimných večerov sme priadli, párali perie do podhlavníkov pre nevestu, ale hlavne o ôsmej sme mohli vybehnúť do dediny a guľovať sa s chlapcami. Tí nás nielen guľovali, ale aj hádzali do snehu. Dodnes nemôžem pochopiť, že sme nemali zápal hrdla alebo priedušiek. O deviatej sme boli radi, že sme v teple a prikurovali sme v peci polenami z nasekaného dreva. Pre istotu som šla do drevárne a starý otec vypustil kone. Tie cválali. Pričupila som sa k zemi a kôň ma elegantne preskočil.

Turnička

Sedím na skale plná duševného a telesného pokoja. Predo mnou je nádherná rodná dedina a vôbec sa nečudujem, že v roku 2007 bola vyhlásená za dedinu roka. Keď zdvihnem oči, núkajú sa mi na dotyk Vysoké Tatry. Objímam očami Došťanku, Smrečiny aj Zajereky i Zauom, ktoré sú pre môj umelý kĺb na nohe nedostupné.

Za mnou vzadu je cintorín. Na obecnom úrade som stretla ústretového, ochotného a láskavého Julka Ďuricu. Bol so mnou na cintoríne a ukázala som mu hrob, kde by som chcela spočinúť. Dohodli sme sa a ja som rada, že budem v bielej mončičke a niekto z vás mi na dušičky zapáli sviečku. Môj hrob bude pri ockovi a mamičke.

Eldorado hřibov

Sadli sme do autobusu a pýtali si lístok na Kolesárky. „Taký nemáme. Povedzte kedy a ja vám zastavím.“ Boli sme so sestrou šťastné, že nemusíme ísť pešo. Vyšli sme do doliny a nemali sme čas sa zastaviť. Kde sme pozreli, tam bola kolónia hřibov. Boli tam aj muchotrávky, tie nám hlásili, že v ich okolí sú aj jedlé hřiby. Nazbierali sme plné tašky a plecniak. Potom sme ich sušili na peci a poctivo prikkladali drevo do ohňa.

Nesplnená láska

Najviac sa mi z chlapcov páčil Julko Rusnák. Raz som prišla domov na prázdniny z Karlovej univerzity v Prahe. Dozvedela som sa smutnú správu - odsťahovali sa na Oravu. Nuž, čo robiť, keď Oravky sú asi múdrejšie a krajšie.

Na záver dovoľte, aby som sa vyjadrila vlastným veršikom:

*Jak objasť vás, dial'avy roztomilé,
náručie maličké ja mám,
vy dajte mi spomienok chvíle
a ja kus srdca nechám vám.*

Čriepky spomienok MUDr. Anny Dankovej - Ďuricovej, CSc., našej prvej ženy
- lekárky, dnes žijúcej v Michalovciach. Predstavili sme ju v 13. čísle Smrečín.

Považská lesná železnica

Medzi pozoruhodnosti obce, ktoré nemôžeme obísť ani v našom časopise, patria dnes už, žiaľ, len spomienky na úzkorozchodnú železničku. Tá vytvárala nielen svojský kolorit okolia našej obce, ale predstavovala aj kus tvrdého, no aj pestrého života predchodcov dnešných mladších Tepličanov. Považská lesná železnica sa začala stavať ešte v rokoch 1. svetovej vojny a pod úpätie Nízkyh Tatier ju predĺžili v 30. rokoch minulého storočia. Slúžila hlavne na dopravu dreva i lesných robotníkov do práce. Zlikvidovaná bola na začiatku 70. rokov (1972), keď ju nahradila doprava dreva automobilmi. Zvyšky železničného koľajového zvršku sú však ešte na viacerých miestach badateľné.

Hľa, ako si na ňu spomínajú starí rodičia našich žiakov:

Hlboké lesy Liptova už v minulosti poskytovali množstvo drevnej hmoty. Doprava vyťaženého dreva sa väčšinou vykonávala splavovaním po rieke. Splavovanie však nepostačovalo, najmä keď sa zvýšil dopyt po dreve. Uhorský štátny lesný úrad v Liptovskom Hrádku pristúpil preto k vybudovaniu lesnej úzkorozchodnej železnice.

Výstavba železničky sa začala v roku 1913. Rozchod trate bol 760 mm. Stavba trate prebiehala v troch etapách a bola dokončená v roku 1940. Prevádzka na železničke sa začala v roku 1921. Prevádzka sa zabezpečovala parnými rušňami. Okrem nákladnej sa prevádzkovala aj osobná doprava, úradne povolená v roku 1932. Táto trať viedla z Liptovského Hrádku cez Liptovskú Tepličku až po Zátuřeň pod Kráľovou hoľou a bola to najdlhšia lesná železnica na Slovensku.

Až do roku 1965 bola železnička jediným spojivom medzi Liptovským Hrádkom a Liptovskou Tepličkou, ktorá územnosprávne patrila pod Liptovský Hrádok. V sedemdesiatych rokoch lesné správy uprednostňovali automobilovú dopravu. Lesné železničky sa postupne odstavovali. Dňa 31. 12. 1972 bola lesná železnica Liptovský Hrádok - Liptovská Teplička z ekonomických dôvodov zrušená.

Stanislava Bulavová, VI.A

* * *

V každom výrobnom odvetví je doprava dôležitá. Potrebná bola a je aj v lesnom hospodárstve. Keďže v okolitých lesoch u nás prevláda fažba dreva, aj tu museli naši starí a prastarí rodičia drevo nejako zväžať z lesov do dolín. Postavili preto úzkokoľajku, ktorej trať viedla aj cez Liptovskú Tepličku. Jej dĺžka bola 42 km a mala aj odbočky. Spolu so staničnými koľajami mala 107 km. Jej prvotný význam bol, že mala slúžiť na zvoz dreva a neskôr aj na osobnú prepravu. V roku 1972 prestala lesná železnica Liptovský Hrádok - Liptovská Teplička existovať. Starí rodičia aj teraz spomínajú na kúdoľ dymu, ktorý sa valil z komína rušňa. V dnešnom čase by to bola pre nás turistická atrakcia. Rušeň parnej železnice môžeme nájsť v skanzene v Pribyline.

Mário Fendek, V.B

O tom, ako sa drevo splavovalo plfami do Hrádku, nám porozprával pán Michal Nahalka. Spomínal i na to, ako v rokoch 1. svetovej vojny využili srbských a ruských zajatcov a začali stavať úzkokoľajnú železnicu z Liptovského Hrádku hore údolím Čierneho Váhu, postupne až na Roviienky a do Ždiaru. Robotníkom, ktorí stavali v tridsiatych rokoch železnicu, postavili lesné správy zrubové baraky s drevenými pričňami a murovanými pecami. Partie, pracovné skupiny, mávali okolo 20 chlapov, vedúcim bol faktor. Pracovali bez akejkoľvek mechanizácie: sekerou a ručnou pílou pri stínaní a čistení kmeňov, štipákom a capínom pri ladovaní, nakladaní dreva na vagóny. Štipák bol ťažký sochor z bukoveho dreva s rovným kovovým špicom, na capíne tvoril tento kovový hrot so sochorom tupý uhol - asi taký ako čepeľ hokejky s rúčkou. Nasledujúcich päťdesiat rokov sa všetko drevo dopravovalo po železnici. Drevo sa nakladalo na tých miestach, kde predtým zbíjali plte, a preto ich nazývali pltiskami. Považská lesná železnica, ako sa úradne menovala táto trať, s odbočkami do dolín merala 104 km. Keď v roku 1935 vybudovali krátku odbočku do Tepličky, otvorila sa nám ďalšia cesta do sveta. Považská lesná železnica zaviedla aj obmedzenú osobnú dopravu, najprv len v utorok, keď bol trhový deň v Liptovskom Svätom Mikuláši, neskoršie aj v pondelok a v sobotu. Výplata robotníkov bola v tom čase 20 Kčs za deň, 400 - 500 Kčs za 20 - 25 dní. Bolo to koncom 30. rokov. Chlieb stál 8 - 10 Kčs, 1 kg cukru 2 Kčs, liter petroleja 2 Kčs, krava 1000 - 1500 Kčs, pár býkov 2000 Kčs. Tomuto obdobiu však predchádzala svetová kríza.

Janka Házyová, V.B

* * *

Ešte do roku 1972 existovala u nás úzkokoľajka. Naši starí rodičia si to veľmi dobre pamätajú. Bola to jediná cesta, ktorou sa ľudia prepravovali do Liptovského Hrádku. Drevo sa zväžalo až spod Kráľovej hole. V roku 1970 sa táto cesta využila už len málo a keďže v tom čase sa začalo v našej dedine pomerne veľa stavať, začali ľudia rozoberať koľajnice na stavby rodinných domov. Škoda, že v tom čase nebolo človeka, čo by tomu zabránil. Mohli sme mať aj dnes neobyčajnú atrakciu pre turistov. Lokomotíva, ktorá premávala z Liptovskej Tepličky do Liptovského

Hrádku a späť, je teraz vystavená v skanzene v Pribyline. I na našom obecnom úrade máme fotografie, ktoré dokumentujú, ako vyzerala vtedajšia úzkokoľajka. Škoda, že takúto atrakciu nevideli naši mladí ľudia, aby vedeli, akým životom žili naši prastarí rodičia, ako si vedeli svoju namáhavú prácu aj trošku uľahčiť. Sme hrdí na našich predkov.

Janko Novotný, V.B

* * *

Lesná železnica bola zavedená do Liptovskej Tepličky za prvej Československej republiky. Bola to prvá doprava do okresného mesta. Potom táto železnica bola ďalej rozšírená do dolín pod Kráľovou hoľou smerom na Rovienky a do doliny Ždiar. Táto úzkokoľajná železnica bola využívaná na zvážanie dreva do Liptovského Hrádku, lebo dovtedy sa drevo z dolín zvážalo po vode Čierneho Váhu. Naši predkovia a starí otcovia pltničili a drevo spod Kráľovej hole dodávali po vode. Na túto železnicu sa nakladalo drevo na železné vozíky. Jeden vozík bol vpredu, druhý vzadu. Na tieto vagóny nakladali drevo ručne, mali také drevené koly (štípáky) a tými sa drevo posúvalo. Na jeden vagón sa naložilo 20 až 24 kubíkov dreva a táto železnica na jeden raz zviezla do Liptovského Hrádku až 200 kubíkov dreva naraz. Bola to lacná doprava dreva, ale pre lesných robotníkov to bola ťažká drina, ručne dvíhali také surové drevo. Neskoršie dostali elektrické graniky a pomocou týchto sa práca zľahčila. Parná lokomotíva zvážala drevo raz alebo i dvakrát do týždňa. Naraz zobrala 15 i 20 vagónov. Drevo sa nakladalo v celých 18 až 20-metrových dĺžkach. Bola to veľmi ťažká, namáhavá a náročná práca pre lesných robotníkov. Neskôr tento zvoz vystriedala automobilová doprava.

Martina Marušínová, VIII.A

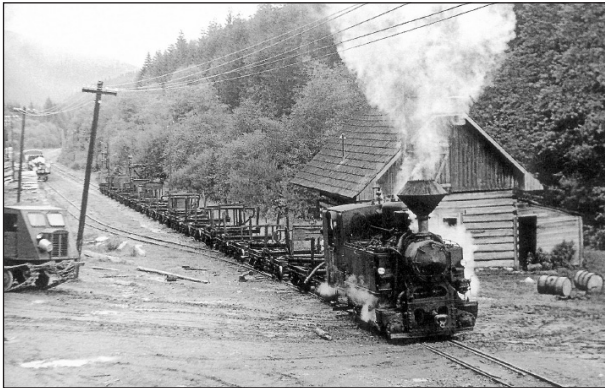
* * *

Spomienky mojej starej mamy by som rada priblížila aj ostatným. Úzkokoľajnú železničku z Liptovského Hrádku hore údolím Čierneho Váhu vybudovali zajatci z 1. svetovej vojny. Boli to údajne Srbi a Rusi. Skoro päťdesiat rokov sa drevo dopravovalo prostredníctvom našej železničky do Liptovského Hrádku k ďalšiemu spracovaniu. Drevo väčšinou nakladali na tých miestach, kde predtým zbíjali plte, preto ich volali aj pltiskami. Lesná železnička nás zblížila aj s okolitým svetom, veď nahrádzala, aj keď obmedzene, i osobnú dopravu. Najskôr sa chodilo len v utorok, lebo práve vtedy bol v Liptovskom Mikuláši trhový deň. Neskôr bola osobná doprava rozšírená o ďalšie 2 dni, a to v pondelok, keď chlapi odchádzali za prácou a v sobotu, keď prichádzali domov. Cesta železničkou trvala niekoľko hodín, ale bola to cesta, na ktorej sa ľudia nikdy nenudili. Mládež sa zabávala, starší zasa prispeli rozprávaním zaujímavých príhod, a tak im cesta ubiehala vlastne veľmi rýchlo. Je veľká škoda, že naša železnička už nie je. Mali by sme veľkú atrakciu, veď previezť sa vláčikom a vidieť tú krásu, ktorá nás obklopuje, by bolo aj teraz krásne a zaujímavé.

Klárka Chovanová, V.B

Nie je to tak dávno, čo k nám premávala parná mašinka. Na tú dobu, kedy tento stroj brázdil naše hory, bola táto mašinka veľkým prínosom pre vtedajších drevorubačov - šlogárov. Títo boli nútení chodiť na týždňovky. Cesta smerovala do Liptovského Hrádku dole Váhom cez Biely potok, Benkovo, Čierny Váh, Chmelenec, Svarín a Kráľovu Lehotu. Cesta trvala približne 5 hodín. Vozne boli vykurované uhlím, ktoré vhadzovali do plechových piecok - petrikov. Ďalej sa tam nachádzali chudé dlhé drevené lavičky. Táto mašinka vraj bola neprehliadnuteľná preto, že sa z nej strašne dymilo. Na Čiernom Váhu sa prestupovalo na druhý vláčik smerom do doliny zvanej Dikula. Táto mašinka ťahala za sebou aj nákladné vozne na prevoz dreva, ktoré chlapi museli nakladať ručne. Keďže v tej dobe bol pojem auto alebo sanitka pre vtedajších ľudí takmer neznámy a občas bola potrebná rýchla zdravotná pomoc, ľudia to riešili takzvanou drezinou. Vyzerala ako auto podobné dnešnej dodávke a premávala po koľajniciach. Chlapi po namáhavom pracovnom týždni, tešiaci sa na svoje rodiny, vracali sa v sobotu domov, aby aspoň počas nedele nabrali akú-takú novú silu a keď odbila v pondelok ráno tretia hodina, boli opäť pripravení zarábať na drahocenný chlieb. Snáď aj v budúcnosti sa nájde niekto, čo si tieto informácie niekde zapíše a na našu mašinku si spomenie.

Kristínka Kopáčová, V.B

Úzkokoľajka premávala každý deň. V pondelok odchádzala o 3.00 hodine. Vozila robotníkov na týždňovky. V sobotu sa vracala skoro ráno. Robotníkov vozila na Čierny Váh, do Ždiaru a Benkova, ale hlavne vozila drevo na vagónoch dlhých aj 20 metrov. Cez zimu šlo 8-10 vagónov a na jednom bolo 15 - 20 kubíkov dreva. Z Čierneho Váhu a Chmeliencia sa cez leto zväžalo seno v platniakoch. Ku úzkokoľajke sa drevo zväžalo a pritom sa využívali kone a voly a drevo sa ručne nakladalo. Drevo sa zväžalo z dolín s okolitých kopcov. Ľudia si hocikedy drevo aj ukradli. Úzkokoľajka používala na pohon uhlie, na mašinke vpredu bol kurič. Svoju cestu končila v Liptovskom Hrádku. Páni z Hrádku mali osobitný vagón. Vozili sa aj na drezine. Na tej prevážali i chorých k lekárovi. Podnikali sa aj výpravy - výlety s turistami. Úzkokoľajka vozila do Liptovského Hrádku aj regrútov, ktorí išli na odvod.

Nikola Krojerová, VIII.A

* * *

Naša dedina pred rokmi nemala inú prepravu ako mašinku, lebo cesty neboli. Vtedy sme patrili pod okres Liptovská Hrádok. Táto mašinka slúžila na prepravu dreva, ktoré sa vozilo na vagónoch do Liptovského Hrádku, aj na prepravu ľudí do roboty. Chlapi a dievčatá odchádzali v pondelok ráno o 3.00 hodine a v sobotu sa vracali z týždňovky. Ale premávala aj dvakrát do týždňa, keď sa išlo nakupovať a vybavovať. Najhoršie bolo v zime, keď bolo veľa snehu a mašinka si musela sama odhŕňať sneh. Vpredu mala pluh. V každom vagóne sa kúrilo, boli tam piecky, ktoré sa volali petríky. K lekárom sa chodilo na drezine, ktorá vyzerala ako malé autíčko. Mašinka slúžila aj na zásobovanie našej dediny, potom sa zásobovalo na koňoch. Bolo to pekné, máme na čo spomínať. Starší o tom veľa rozprávajú svojim vnúčatám.

Lenka Harhová, V.B

* * *

Stará mama rozprávala, že dolinou Čierneho Váhu chodila lesná mašinka. Ľudí prevádzala dvakrát do týždňa, v utorok a v sobotu. Dva vozne boli osobné, vozili sa nimi ľudia do práce, väčšinou do lesných dolín. Vozne, ktoré prevádzali drevo, takzvané platne, premávali celý týždeň. Stará mama hovorí: Škoda, že železnička zanikla. Teraz by to bola veľká atrakcia pre turistov.

Monika Milanová, VI.A

* * *

Železnička prechádzajúca okrajom Tepličky slúžila na prevoz dreva, ale aj ľudí. Viedla z rôznych dolín spod Kráľovej hory cez Čierny Váh až do Liptovského Hrádku. Voľakedy zväžala drevo, ktoré v okolitých lesoch vyťažili chlapi - šlogári v lese. Keďže neboli ešte urobené cesty, ľudia z Tepličky sa taktiež prevádzali do ďalekého mesta, či už na nákupy, úrady, alebo k lekárovi. Využívali ju aj turisti. Keď sa už urobili cesty do Popradu, tak sa postupne železnička zlikvidovala. No na odľahlejších miestach sú ešte jej zvyšky.

Katka Bulavová, VI.A

* * *

V Liptovskej Tepličke sme raz mali mašinku, ktorá vozila ľudí do práce. Chodila z Liptovskej Tepličky do Liptovského Hrádku. Táto mašinka premávala asi do roku 1972. Nechodila každý deň, ale iba niektoré dni v týždni. Ľudia si cez zimu museli vo vagónoch kúriť do pece, aby im nebola zima. Kým zašla táto mašinka do Liptovského Hrádku, trvalo to niekedy veľmi dlho.

Paťka Garaiová, VI.A

Z našej tvorby...

Požiar

Siréna prehlasne húkala,
hasičov na pomoc volala.
Hasiči rýchlo bežali,
hadice z auta ťahali.

Voda sa do hadíc pustila,
chalupu rýchlo hasila.
Chalupa stále horela,
ohňa sa zbaviť nechcela.

Oheň sa pekne usmieval,
vode sa hlasno posmieval.
Voda sa naňho hnevala,
a preto hasiť prestala.

Chalúpka ju strašne prosila,
aby oheň zničila.
Voda sa dobre rozhodla,
a preto do hadíc nasadla.

Hasila oheň, hasila
a práve nastala dobrá chvíľa.
Oheň sa naľakal, zutekal,
chalúpku na dvore ponechal.

Chalúpka prešťastne plakala,
vode za všetko ďakovala:
Ďakujem vodička premilá,
že si mi život zachránila.

Ivana Sedláková, IX.B

Čokoládová krajina

Žilo raz jedno dievčatko, ktoré žilo v obyčajnej chalupe. To dievčatko bolo veľmi chudobné. Volalo sa Henrieta.

Práve dnes malo narodeniny. Každý rok dostávala Henrieta na narodeniny čokoládu. Jedna obyčajná čokoláda jej spôsobila veľkú radosť, ale aj s tou čokoládou sa rozdelila. Mala ešte ďalších ôsmich súrodencov. Tak sa dievčatko vybralo do sveta. Nikomu nič neoznámila, pretože sa bála, čo by jej povedali. Prešla cez mnoho krajín, až raz natrafila na čokoládovú. Všetky domy, stromy, rieky boli z čokolády. Henrieta sa nešla vynadívať. Rýchlo šla jesť, čo videla. No keď sa najedla, musela sa vrátiť domov. Nemohla tu ostať sama bez rodiny. Veľmi jej bolo smutno už teraz. Bez svojich rodičov a súrodencov by nevydržala.

Čoskoro prišla domov a nik nevynechal otázky: „Kde si bola?“ „Prečo si odišla?“ Henrieta povedala: „Bola som v čokoládovej krajine. Poďte so mnou, nasťahujeme sa tam.“

Rodičia najskôr váhali, ale potom šli. Cesta nebola veľmi dlhá, no aj tak sa veľmi unavili. Keď zbadali čokoládovú krajinu, nevedeli sa vynadívať.

A takto sa stala z chudobnej rodiny bohatá. No nie na peniaze, ale na čokoládu. Avšak peniaze nikdy nevynahradia lásku a bohatým ľuďom láska chýba, lež tejto rodine nie.

Anetka Ďuricová, VI.A

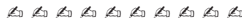
Príhoda z prázdnin

Počas týchto vianočných sviatkov som bola chorá. Mala som angínu. Týždeň som strávila v posteli. Tak mi zostalo pár dní na zábavu.

Veľmi rada sa lyžujem. Keďže som ešte trošku kašľala, nemohla som si zobrať lyže a vybehnúť na svah. Dohodli sme sa s kamarátkami Katkou a Luckou, že pôjdeme spolu na prechádzku k vlekcom. Zobrala som aj môjho psíka Bodríka. V bufete pracuje Katkina mamka. Ponúkla nás horúcim čajom a hranolkami. Takto posilnené sme sa vybrali na svah. Hneď začala guľovačka. Z guľovačky mal radosť aj Bodrík. Veselo pobehoval medzi nami a štekal. Po krátkom oddychu sme chceli vyskúšať, či sa rovnako dobre zošmykneme dole svahom na topánkach ako lyžiari na lyžiach. Nešlo nám to takou rýchlosťou ako na lyžiach, ale zošmykli sme sa.

Popoludní, keď sa začalo stmievať a viac mrznúť, rozišli sme sa domov. Som rada, že aspoň pár dní som si mohla užiť sneh.

Stanka Bulavová, VI.A

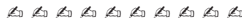
Prechádzka cez les

Bol krásny slnečný deň. Ja a moje kamarátky Lucka a Stanka a jej psík Toby sme sa vybrali na prechádzku lesom. Bolo nám veľmi dobre, no len do tej chvíle, kým sme nevyšli na lúku, kde sa všetko odohralo.

Stanka vystrašene povedala: „Pozrite sa k tým stromom, niečo sa tam hýbe.“ My sme sa bystro zahľadeli. Potom Lucka skríkla: “Vlky!” Po tomto výkriku sme sa rozutekali dolu. Toby hrozne brechal a kotúľal sa dolu lesom.

Keď sme boli dolu, z plných pľúc sme si vydýchli. No nevedeli sme, či to boli naozaj vlky.

Paťka Garaiová, VI.A

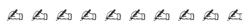
Požiar v lese

Skupina mladých ľudí sa vybrala do lesa. Založili si oheň a piknikovali. Najedli sa a zaspali. Oheň zabudli uhasiť.

Kým spali, oheň sa rozplanul. Zobudili sa na hustý čierny dym. Všetci od ohňa utiekli. Jeden však ostal obkľúčený ohňom. Ľudia zavolali hasičov.

Jeden hasič prešiel cez oheň k človeku, ktorý bol obkľúčený ohňom. Hasič vyslobodil človeka, ale ten už mal popáleniny na celom tele. Ľudia sa poučili, že nemajú nechávať oheň aktívny. Veď jeden hasič pre človeka riskoval svoj život.

Monika Milanová, VI.A

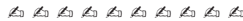
Život chrústa

Kde bolo, tam bolo, žil raz jeden chrúst Brúst. Žil so svojou rodinou. Jedného dňa prišli veľké dažde. Brúst sa musel so svojou rodinou odsťahovať. Lenže, bol tu malý háčik. Brúst nevedel lietať. Rodina sa už odsťahovala, ale Brúst ostal sám. Len-len že sa neupopil.

Keď už bolo po daždi, chrúst sa vydal peši na cestu. Išiel veľmi pomaly, za tri mesiace prešiel len tri kilometre. Brústovi sa toho veľa prihodilo. Raz sa mu vysmial slimák: „Chá, chá, chá, ty si taký pomalý, ba ešte pomalší ako ja!“ „Dobre, ale ja sa raz naučím lietať,“ povedal smutne Brúst. Raz sa dostal do veľkej záhrady, plnej zeleniny. Pustil sa do jedla. Veď tri mesiace nejedol. Zrazu počul zavolanie: „Hééj, Ondrej, chod' postriekať tie listy! Veď nevidíš, koľko je tam chrústov?“ Zrazu sa k zelenine priblížil veľký tvor - človek. Všetky chrústy zabil, ale Brúst sa skryl pod list.

Odzrazu človek odkryl list, pod ktorým bol Brúst. Už chcel strieknuť, ale v tom sa Brúst premohol, zamával krídlami a odletel. Naučil sa lietať.

Monika Milanová, VI.A

Naša stanovačka

Každé letné prázdniny na našej ulici stanujeme. V stane spíme v pondelok, v utorok, v stredu, vo štvrtok aj v piatok. Zo stanovačky máme veľa zážitkov.

Stalo sa to pred rokom v lete. Obliekli sme sa a išli sme do stanu. Tušili sme, že bude pršať. No že príde poriadna búrka, sme nevedeli. Pred spaním sme sa pomodlili a zahráli sme sa dostihy. Bola veľká čierňava, ale my sme si z toho nič nerobili. Každému sa už chcelo spať, tak sme nakoniec zaspali. Všetci sme dobre spali, no nie dlho. Moja suseda Anička sa zobudila na silné hromy a blesky. Po chvíli ma zobudila a skríkla: „Monča, bojím sa!“ Ja som povedala: „Neboj sa.“ Potom sa upokojila, ale o chvíľu zase hovorila: „Monča, nemali by sme byť v stane cez takú silnú búrku!“ Ja som nazúrene povedala: „A kde chceš teda byť?“ Po niekoľkých minútach sa zobudila Julka, Janka a Ivetka. Všetky sme sa báli, či nám neodfúkne stan. Asi o pol hodinu k nám prišiel Jankin ocko. Povedal, aby sme šli spať k nám domov. Cez silnú búrku sme ráno asi o druhej utekali k mojej susede. Jankini rodičia mňa, moju sestru a Ivetku uložili do veľkej rozkladacej posteľe. Anička s Jankou trochu štrajkovali, lebo sa báli. Zobudili sme sa ráno o deviatej. Bol pekný slnečný deň. Zišli sme dole do kuchyne a Janka nám urobila raňajky. Aničku sme už pri Janke nenašli. Naraňajkovali sme sa a začali sme nový deň.

Monika Milanová, VI.A

Naša anketa

Naša anketa

Naša anketa

Naša anketa

Dnešné médiá, najmä televízia, pýtajú pozornosť divákov viac či menej úspešnými šou, ktoré majú byť trháčkmi ich programu. Mnohokrát sa ich účinkujúci, ktorých dovtedy nik nepoznal, stanú z jedného dňa na druhý slávnymi, ba i bohatými. Prosto „celebritami“, o ktorých každý hovorí. Žiakom 9. ročníka sme v spojitosti s tým položili tieto otázky:

Aký je tvoj názor na tieto „nové celebrity“? Sú to naozaj chýrne, slávne a vážené osobnosti? • Chcel/-a by si byť aj ty takouto hviezdou? Prečo?

Tu je výber z ich odpovedí:

⇒ Celebrity a osobnosti sa nenarodili ako celebrity a osobnosti. Museli sa na to vypracovať a mať nejaký cieľ, aby sa dostali na určitú úroveň, dosiahli svoj cieľ. Celebrity sú všeobecne známe osoby, ktoré zarábajú veľa peňazí, majú slávu, ľudia ich zbožňujú... No nemajú žiadne súkromie. Osobnosti sú ľudia, ktorí v živote niečo dokázali. Sú to známi vedci ako Einstein, Armstrong... Keby som mohla alebo mala byť osobnosťou, chcela by som byť ako Matka Tereza. Bola to skromná, útlá žena, no s veľkým srdcom. Bola odvážna a jej činy sú obdivuhodné.

Dominika Slivošová, IX.B

⇒ Myslím si, že osobnosti sú zaujímaví ľudia, ktorí si zaslúžia obdiv, pretože k niečomu dospeli. Musia mať aspoň trochu talentu a hlavne musia chcieť dosiahnuť nejaký cieľ. Celebrity sú ľudia, ktorých poznajú ostatní najmä vďaka televízii. Hoci sú slávni, ľudia ich obdivujú, a tiež sú veľmi bohatí, strácajú súkromie. Často sa môže stať, že celebrity nevedia ani základné vedomosti, ale ľudí to nezaujíma.

Zuzana Jaiňáková, IX.B

⇒ Celebrita je svetom „nepoznaná“ osoba, ktorá sa z jedného dňa na druhý stane slávnou, a to prostredníctvom televízie, médií a ľudí, ktorí to „schvália“. Preto, aby sa celebritou stala, nemusí ani nič robiť. Osobnosť - to je človek, ktorý vo svojom živote niečo dokázal. Pracoval na tom, zdokonaľoval sa, aby sa stal osobnosťou (Marilyn Monroe).

M. Giničová, IX.A

⇒ Človek by si mal slávu a úctu „vybojovať“ svojou prácou, talentom alebo myslením. Neuznávam tie osobnosti, ktoré svoju slávu získali len účasťou v nejakej šou, kde sa zviditeľnili. Tieto „hviezdičky“ však nesvietia tak dlho a jasne ako tie, ktoré sa zviditeľnili vlastným úsilím. Ich sláva odíde tak rýchlo, ako prišla. Ak by som mala byť nejakou osobnosťou, chcela by som byť nejakou umelkyňou, športovkyňou alebo spisovateľkou.

Alžbeta Bulavová,

⇒ Osobnosť je niekto, kto vo svojom živote už niečo dokázal. Napríklad spisovatelia, vedci a mnohí iní. Matka Tereza bola tiež osobnosťou, bola známa vo svete. Rozdiel medzi osobnosťami a celebritami je naozaj veľký. Osobnosti si svoje uznanie vybojovali svojou prácou, talentom a svojimi vedomosťami.

Andrea Novotná, IX.B

⇒ Myslím si, že celebrity by neboli celebritami bez nás. Celebritou sa môže stať hocikto, kto je v správnej chvíli na správnom mieste. Hoci celebrity žijú každý deň v sláve, pred kamerami sa snažia zakrývať svoje problémy, depresie, závislosti od drog...

Patricia Paračková, IX.A

⇒ Osobnosti sú podľa mňa významnejšími ľuďmi ako celebrity. Určite si zaslúžia viac pozornosti ako celebrity. Ale aj celebrity sú dobré. Hlavne pre novinárov a pre nás, aby nás pobavili. Chcel by som byť M. R. Štefánikom. Bol to výborný človek a vlastenec, ktorý bojoval za práva Slovákov v ťažkých rokoch. Chcel by som byť celebritou preto, lebo chodia každý týždeň na párty a užívajú si život, Ale nechcel by som byť preto, lebo by som stratil súkromie. *Štefan Koreň, IX.B*

⇒ Celebrity sú ako malé hviezdy, ktoré na určitý čas zažiaria, no nie na dlho. Odrazu po nich zostane iba hviezdny prach, a to spomienky uložené niekde hlboko v ľudských mozgoch. Z osobností by som si vybrala Jozefa Krónera, pretože ho považujem za jedného z najlepších slovenských hercov.

Michaela Bukovinová,

⇒ Niektoré „celebrity“, ako ich voláme, nemajú svoj úspech ani z polovice z vlastných síl. Stále im k tomu dopomáhajú ľudia (diváci). Myslím, že dobrou mamou celebritou je Christina Aguilera, Madonna a Jessica Alba. Podľa mňa je veľkou historickou osobnosťou princezná Diana.

Lucia Ovsiaková, IX.A

⇒ U nás na Slovensku môže byť celebritou už aj kaderník, ktorého preslávilo to, že češe iné slávne celebrity. Pre mňa sú osobnosťami „starí herci“, ako boli napr. Jozef Króner, Michal Dočolomanský a ďalej vedci, ktorí sa zaslúžili o nejaký objav. Ja by som chcela byť Matkou Terezou alebo Máriou Teréziou.

Anna Bohunčáková, IX.A

Z ďalších odpovedí vyberáme:

⇒ Významnou osobnosťou bol napr. Ľudovít Štúr, veď vieme, koľko toho urobil pre slovenský národ. Veľkou osobnosťou bola určite aj Matka Tereza.

⇒ Keby som si mal vybrať, tak asi Milana Rúfusa.

⇒ Historickou osobnosťou, ktorú si vážim, bol Ľudovít Štúr. Z celebrit sa mi páči Dara Rolins.

⇒ Chcel by som byť ako Edison. Keby som vymyslel to, čo on, to, čo my považujeme za samozrejmú v dnešnom svete, bol by som rád.

⇒ Chcel by som byť takou historickou osobnosťou ako bol Einstein alebo Pytagoras.

Ja prasknem - hi - hi - hi, ha - ha - ha...

Mama sa pýta dcéry:

- Evička, ako sa ti páčila hodina náboženstva?
- Hm, ani sa nepýtaj, duchovný otec hovoril celú hodinu o mne a o akomsi Adamovi.

Chlapík rozpráva kamarátom:

- Vyšiel som včera z krčmy, pozerám, oproti mne moja stará. Oči vypúlené, škaredá, smrdí, reve na mňa. Pozriem bližšie, a to traktor!

- Čo robíš najradšej?
- Všetko!
- A čo vieš robiť?
- Nič!!!

Pýta sa Jožko pani učiteľky:

- Pani učiteľka, je správne, aby som bol potrestaný za niečo, čo som vôbec neurobil?
- Nie, Jožko, vôbec nie.
- To mám šťastie, lebo ja som si neurobil domácu úlohu.

Jožko dostal úlohu, aby stokrát napísal: „Nebudem tykať pani učiteľke.“ Na druhý deň prišiel do školy a pani učiteľka sa ho pýta:

- Jožko, prečo si to napísal dvestokrát a nie stokrát?
- Aby som ti urobil radosť.

Učiteľ sa pýta žiaka:

- Suchý, povedz nám, načo má človek mozog.
- Vy to neviete?

- Asi máte v byte úzke schody!
- Naozaj? A ako to viete?
- Váš pes má odratú kožu na bokoch.

Medveď zvolá všetky zvieratá na lúku, aby ich oboznámil so správou o činnosti:

- Za minulý mesiac bolo autami zabitých 156 žiab, 78 mačiek... Prosím myši vzadu, aby prestali robiť mexické vlny!

Žiak vbehne do triedy s rukami špinavými od blata. Učiteľ začne kričať, aby šiel okamžite domov. Žiak sa ani nepozdravil a upaľoval domov. Ďalší deň prišiel žiak s čistými rukami, ale všetci ostatní prišli so špinavými rukami...

Hlásí sa žiak:

- Pani učiteľka, otec hovoril, že pochádzame z opice.
- Milý žiak, dnes chcem prebrať nové učivo, takže nemám čas riešiť váš rodinný problém.

Stretnú sa dve známe:

- Ach, kde ste to boli?
- V salóne krásy.
- A čo tam mali zavretého?

Otec ide po syna do škôlky a keď sa vráti, sťažuje sa žene:

- Eva, náš syn celou cestou domov plakal, nevieš prečo?
- Možno preto, že to nie je náš syn.

Na voľné chvíle

Doplňovačky

*V tajničkách sú slová
v našom nárečí.*

Tajnička: darček pre deti pri kúpe dobytká

1	2	3	4	5	6

1. malá rana, 2. otvor v stene, okno, 3. samec husi, 4. krajec, skyva, 5. obviňovať, 6. literárny druh

Tajnička: výzor, tvár

1	2	3	4	5	6

1. mužské meno (29. 6.), 2. kniha máp, 3. rozhlasový prijímač, 4. múr, 5. tuhé palivo (dobývané zo zeme), 6. smerom dozadu

F. B.

Riešenie: rogove, parsun

MIESTO VYDANIA: ZŠ s MŠ Liptovská Teplička

PERIODICITA: nepravidelná

ZODPOVEDNÝ PĚDAGÓG: Mgr. František Bardy

SPOLUPRACOVALA: Mgr. Valéria Āernohorská

PRISPELĪ: Mgr. Margita Sivošová

TITULNÁ STRANA: Mgr. Valéria Āernohorská

PREPIS: Ing. Slávka Āervenková

Pre-PRESS: Podtatranské noviny, v. d., Poprad, Ing. Katarína Lukačková

TLAĀ: Popradská tlačiareň a vydavateľstvo, Poprad

DÁTUM VYDANIA: jún 2009